

PURA: VANNOMRÅDE BUNNEFJORDEN MED ÅRUNGEN- OG GJERSJØVASSDRAGET

Møtegruppe: Prosjektgruppe PURA

Til stede: Anita Borge, vannområdeleder PURA – AB
Line Lid Brække, Nordre Follo kommune - LLB
Odd Henning Unhjem for Anne-Bergitte Thinn, Frogn kommune - OHU
Reidun Isachsen, Nesodden kommune – RI
Trygve Kvarme, Ås kommune – TK
Arne Ivar Sletnes, Follo landbrukskontor – AIS
Erik Wetlesen, Akershus bondelag – EW
Håvard Hornnæs, Statsforvalteren i Oslo og Viken, klima- og miljøvernadv.
– HH

Forfall: Terje Laskemoen, Oslo kommune – TL
Estrella Fernandez, Akershus fylkeskommune – EF
Elisabeth Emilie Syse, Statens vegvesen – EES
Knut Bjørnskau, Nordre Follo kommune – KB

Møteleder: Anita Borge

Møtested: The Well, Kongeveien 65, Sofiemyr

Møtetid: 20.06.2024 kl. 09.00 – 13.30 inkl. lunch og avtakking

Neste møte: 24.10.2024 kl. 09.00 – ca. 13.00 i møterom Store salong, Ås kulturhus

Referent: Odd Henning Unhjem

Forkortelser i kolonne for "Ansvarlig": Se liste over "Til stede" og "Forfall"

Sak nr.	Tema	Vedtak / oppfølging	Ansv
1	Godkjenning av referat fra møtet 21.03.2024	Det var ingen kommentarer til referatet. <u>Vedtak:</u> Referatet godkjennes og legges ut på web-siden.	AB

2	Vannområdets organisasjon	<p>Endringer:</p> <p><u>Styringsgruppen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nesodden kommune: Ny kommunedirektør og representant i styringsgruppen er Hogne Eidissen. - Akershus fylkeskommune: Karin O`Sullivan erstattes av ny leder for avdeling Klima og miljø Torild Jørgensen fra 01.08.2024. <p><u>Prosjektgruppen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Frogn kommune: Odd Henning Unhjem slutter i kommunen, erstatter avventes. <p><u>Temagruppe Biologi/limnologi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ås kommune: Lillann Skuterud erstatter Øystein Fure Mæhlum inntil ny deltaker er på plass. <p><u>Temagruppe Kommunalteknikk, overvann og spredt bebyggelse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Frogn kommune: Sturle Holan går ut av gruppen. Inntil videre kan ikke Frogn stille med noen innen området avløp i spredt bebyggelse. <p><i>Tas til orientering.</i></p>	AB
3	Økonomi	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Oslofjordsatsing 2024 – tilskuddsordninger og strategiske satsinger for en renere Oslofjord hos Akershus fylkeskommune</u> <p>Det ble redegjort for ordningen og PURAs søknader:</p> <ul style="list-style-type: none"> - søknad i egen regi: "Erosjonssikring av landbruksbekk i nedslagsfeltet til Oslofjorden" – Storgrava. Omsøkt sum: Kr. 425.000. Ref. sak 9 på dagens møte. - søknad i samarbeid med vannområdene i Østfold og deres respektive landbrukskontorer, inkl. Follo landbrukskontor: "Prosjekt for økt kunnskap og oppslutning om miljøtiltak i landbruket" – dialogkvelder. Omsøkt sum: Kr. 285.000. - søknad i regi av NMBU, som vi støtter som stakeholder og finansiell bidragsyter i form av at deler av søknaden omhandler reguleringsfisket i Østensjøvann: "Effekter av innsjø- og kantsonetiltak på næringsstoff- og partikkeltilførsel til Oslofjorden". Omsøkt sum: Kr. 284.600. <p><i>Tas til orientering.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Tildelte midler til nå i 2024:</u> <p><u>Statlige midler fra vannregionmyndigheten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Glomma vannregion har i 2024 fått tildelt 3,5 mill. fra Miljødirektoratet. Dette er fordelt på vannområdene etter en fordelingsnøkkel (¼ er arealbeløp, ¾ er stillingsbeløp). - midlene skal benyttes til god organisering og kunnskapsinnhenting i vannområdene - PURA har fått tildelt kr. 270.344, som er ca. kr. 40.000 mer enn vi fikk i 2023. <p><i>Tas til orientering.</i></p>	AB

4	Rullering av regionale vannforvaltningsplaner - status	<p>Anita redegjorde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - malen for hovedutfordringer i vannområdene har endelig kommet fra M-dir./arbeidsgruppen - Norconsult har fått oppdraget med å utarbeide dokumentet i samarbeid med PURA - de har frist til 25. september 2024 for ferdigstilling - da vil dokumentet bli: <ul style="list-style-type: none"> a) vedlegg til møte i VRU 17.10.2024 der planprogram for rullering av regionale vannforvaltningsplaner og hovedutfordringer i vannregionen skal behandles b) vedlegg til saksunderlag ved politisk behandling i fylkene etter VRU-møtet <p>Dokumentet hovedutfordringer i vannområdene viser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppdatert oversikt over miljøtilstand i vannområdet - status for tiltak og oppnåelse av miljømål i planperioden 2022-2027 - påvirkninger (urban påvirkning, landbruk, transport, industri, mm.) - samfunnsutvikling og planlagte tiltak som kan påvirke vannmiljøet <p>Håvard orienterte om status for kunnskapsgrunnlaget, som hentes ut fra Vann-nett. Miljødirektoratet er nå i gang med en automatisk klassifisering av vannforekomstene basert på data fra Vannmiljø. Når dette er gjennomført får Statsforvalteren lister med vannforekomster som har fått endret tilstand. Dette må kvalitetssikres med vannområdene, og Statsforvalter kaller inn til møte over sommeren.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p>	EF AB HH
5	Høringsuttalelser fra PURA	<p>Felles uttalelse PURA/Follo landbrukskontor: <u>Uttalelse til forslag til ny forskrift om lagring og bruk av gjødsel m.v. (gjødselbrukforskriften)</u></p> <p>Anita og Arne Ivar redegjorde for uttalelsen. Formål med felles uttalelse er å gi en helhetlig uttalelse fra kommunene.</p> <ul style="list-style-type: none"> - prosjektgruppen har hatt mulighet til å uttale seg underveis i utarbeidelsen av uttalelsen - koordinerende utvalg for Follo landbrukskontor har vært delaktig i prosessen - uttalelsen ble sendt inn til departementene (Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet) 11. juni. <p>Momenter fra vår uttalelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • høringsnotatet fastslår at hensyn til vannmiljø er et grunnlag for og en viktig drivkraft i revideringsarbeidet. Forskriften, slik den vil fremstå i endelig revidert form, vil gi landbruksforvaltningen i kommunene et viktig, supplerende forvaltningsverktøy i deres opptrapping av miljøinnsatsen innen landbrukssektoren. • en rekke krav og skjerpelser ivaretar vannkvaliteten på en bedre måte enn i tidligere regelverk 	alle

		<p>• noen ytterligere skjerpelser er nødvendig, sammen med enda større oppmerksomhet mot nitrogen. Dette er spilt inn, sammen med en del kommentarer til øvrig innhold.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p>	
6	<p>Nitrogen-avrenning fra jordbruksarealer – hvordan dokumentere og rapportere på måloppnåelse og effekt av landbrukstiltak?</p>	<p>Anita redegjorde for innspill fra PURA til koordinerende utvalg om behov for økt innsats innen vannrelatert tiltaksgjennomføring i landbruket.</p> <p>Arne Ivar redegjorde for bestilling til Landbrukskontoret fra koordinerende utvalg og politikere. Landbrukskontoret rapporterer pr. nå til eierkommunene om hvilke tiltak innrettet mot vannforvaltning som gjennomføres i landbruksforvaltningen. Det er nå ønskelig at de også skal dokumentere effekten av tiltakene og grad av måloppnåelse. Informasjon og diskusjon i gruppen om hvilke data og hvilken kunnskap som allerede foreligger om dette i PURA.</p> <p>Nitrogenrapporten er sentral, sammen med lignende beregninger gjennomført i Asker kommune. En nitrogen-modell er utarbeidet hos NIBIO: Agritil.</p> <p>Utarbeidelse av en tiltaksanalyse med blant annet et forurensningsregnskap og avlastningsbehov kan bidra med ytterligere kunnskap om landbrukssektorens tiltaksgjennomføring, mål og effekt. Også for de øvrige sektorene vil en tiltaksanalyse være et godt supplerende bidrag for å kunne målrette tiltaksgjennomføringen ytterligere.</p> <p><u>Vedtak:</u> Det tas sikte på å utarbeide en ny tiltaksanalyse i regi av PURA, ala analysen som ble utarbeidet i 2009. Dette arbeidet tar til når hovedutfordringsdokumentet er ferdigstilt. Det rigges en TiltaksAnalyseRedaksjon (TAR) etter samme lest som i 2009. Her ivaretas involvering av eierkommunene og sektorene.</p> <p>Det kan bli aktuelt å utarbeide en samlet saksfremstilling om dette arbeidet i PURAs eierkommuner der det blant annet synliggjøres behov for økonomiske midler.</p>	<p>AIS</p> <p>AB alle</p>
7	<p>Temagruppene</p>	<p>Gjelder alle temagruppene: For en mer detaljert redegjørelse for sakene: Se referater fra møtene i temagruppene på PURAs hjemmeside.</p> <p><u>Temagruppe Landbruk.</u> Arne Ivar redegjorde.</p> <p>Det har ikke vært avholdt møte siden siste møte i prosjektgruppen i mars. Neste møte: 25.06.2024 – befaring langs Bølstadbekken.</p> <p>- Befaring langs Bølstadbekken 25.06.2024 for å se på forholdene langs bekken: Landbrukstiltak, erosjon, mulige andre kilder til næringstilførsler enn landbruket. Miljørådgivning gjennomført av Norsk Landbruksrådgiving hos bønder med arealer i nedslagsfeltet til bekken vår 2024. Rapport utarbeidet. Øyvind Akselsen, som også sitter i temagruppen, har vært ansvarlig for kontakten med bøndene og rapporten.</p> <p>- Befaring langs Skibekken 15.04.2024 for å vurdere behov for vedlikehold av eller nye tiltak knyttet til erosjonssikring eller</p>	<p>AIS</p>

		<p>skjøtsel av kantvegetasjon. Befaringen ble gjennomført sammen med representanter fra grunneierne, Nordre Follo kommune, Follo landbrukskontor, Statsforvalteren og PURA. Det generelle bildet var at erosjonssikringen sto godt og at vedlikehold av de gjennomførte tiltakene ikke er nødvendig på det nåværende tidspunkt.</p> <p>- I handlingsplanen for landbruk i temagruppen er en ny aktivitet inne: Samarbeid og partnerskap med forskningsmiljøene. Arne Ivar har innledet dialog med NMBU som går på samarbeid innen avrenning, nitrogen.</p> <p><i>Tas til orientering.</i></p> <p><u>Temagruppe Biologi/limnologi</u> Anita redegjorde for Knut.</p> <p>Siste møte: 25.05.2024 Neste møte: Til høsten, avtales senere.</p> <p>Temaer på siste møte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Status årsrapport for 2023: Langversjonen ble publisert på hjemmesiden 13.06.2024. En kortversjon kommer like etter ferien. - Gjennomføring av reguleringsfiske i Østensjøvann 2024. Uttalelse fra Statsforvalteren til søknad: Egen sak på dagens møte – sak 9. - Behov for fiskeforbud i Østensjøvann: Egen sak på dagens møte – sak 9. - Nordre Follo Renseanlegg (NFR): Henvendelse fra Statsforvalteren vedr. samordnet overvåkingsprogram med PURA og svar fra PURA: PURA har presisert ovenfor NFR hva slags vannkvalitetsovervåking vannområdet har ansvaret for og rapportering av denne. NFR skal gjennomføre egen overvåking for å dokumentere effekt av drift på deres eiendom. Dialogen mellom NRF og Statsforvalteren om dette er knyttet til søknad om utslippstillatelse fra NFR til Statsforvalteren. - Oslofjordplanen – behov for økt innsats innen landbrukssektoren: Koordinerende utvalg hadde i møte temaet oppe til behandling etter bl.a. innspill fra PURA. Saksdokument i sak 6 på dagens møte viser PURAs innspill. Landbrukskontoret skal svare ut bestilling fra koordinerende utvalg, ref. sak 6. - Lansering av Statens vegvesens rapport 974, Undersøkelse av veinære innsjøer, innsjøundersøkelse 2023: Fire innsjøer i PURA inngår i undersøkelsen. Anita redegjorde. Rapporten sendes prosjektgruppen. - TMB-masser (Tunellboremaskin-masser) fra Follobanen – Assurdalen/Tussebekken. Resultat av analyser av sulfat og uran: Orientering om resultatene. Statsforvalteren er koblet på saken. Håvard redegjorde. 	KB
--	--	---	----

		<p>- Utslipp av fyringsolje fra Fugleåsen, Nordre Follo kommune: Redegjørelse for status. Omfattende oppryddingsarbeid er i gang. Badeforbud i Tussetjern.</p> <p>- Politisk orienterings sak i Nordre Follo kommune: Status for Nordre Follo kommunes arbeid med helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv: Saken ble behandlet i hovedutvalg for to uker siden.</p> <p>- Fagrådet for Indre Oslofjord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • status for prosjekt ny modell for Oslofjorden – samarbeid med Miljødirektoratet og Fylkeskommunen: Et totalt avlastningsbehov er nå utarbeidet, arbeidet publiseres i løpet av sommeren. Ønskelig med avlastningsbehov for hver enkelt sektor. • status for prosjekt "Felles grunnlag for nye utlippstillatelser som medlemskommunene kan bruke som en del i sine søknader til Statsforvalteren": Arbeid i prosjektgruppen pågår. <p>- Oslofjordsatsing 2024 Egen sak på dagens møte – sak 3.</p> <p><i>Tas til orientering</i></p> <p><u>Temagruppe Kommunalteknikk, overvann og spredt bebyggelse (KOS):</u> Line Lid Brække redegjorde.</p> <p>Siste møte: 15.05.2024 Neste møte: 15.10.2024</p> <p>Det er en del utfordringer med at gruppens deltakere ikke stiller på møtene, uheldig at Frogn nå er ute ifm. avløp i spredt bebyggelse. I tillegg har det vært vanskelig å få frem kunnskap om kommunens arbeid innen de ulike sakene som behandles på møtene. Det er nå presisert at alle skal ha denne informasjonen med seg til møtene.</p> <p>Ellers: Mange gode diskusjoner i gruppen, mye går på overvann. Medlemmene er flinke til å dra nytte av hverandres erfaringer.</p> <p>Statsforvalter har i brev til kommunene varslet om en innskjerping av deres innsigelsespraksis i saker hvor kommunen vil legge opp til nye utbygginger i områder med tilfredsstillende vann og avløp. De oppfordrer videre kommunene til å innarbeide rekkefølgekrav. Nordre Follo kommune opplever stor pågang fra utbyggere som ønsker å utvikle i kommunen. Det er i tillegg stort politisk ønske om utbygging. Med bakgrunn i rehabiliteringstakt og utvikling på kommunalt nett resulterer dette i reguleringsplaner med flere rekkefølgebestemmelser. Statsforvalteren håper at egenkontrollrapporter og skjerpet myndighetsutøvelse skal hjelpe på utfordringene. De har bl.a. hatt møte med Ellen Hambro i Miljødirektoratet om dette.</p> <p><i>Tas til orientering</i></p>	LLB
--	--	--	-----

8	Nytt fra vannregionmyndigheten	<p>Vannregionmyndigheten hadde sendt inn følgende punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mal for hovedutfordringer i vannområdene ferdigstilt og oversendt vannområdene Egen sak på dette møtet – sak 4. - møte i vannregionutvalget 21. oktober - det jobbes med planprogrammet og hovedutfordringsdokumentet - møter til høsten som omhandler disse dokumentene planlegges - rullering av vannforvaltningsplanene forberedes - Nasjonal vannområdesamling i Kristiansand i september planlegges <p><i>Tas til orientering</i></p>	EF
9	Status for prosjekter i temagruppene	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Reguleringsfiske Østensjøvann:</u> - <u>reguleringsfiske 2024</u> - <u>planlagt samlarapport for fisket 2021-2024 med mini-seminar</u> - <u>forslag om helårs fiskeforbud fra blant andre NMBU og grunneier. PURAs engasjement for å innføre forbud. Status.</u> <p>NMBU søkte i april om et ekstra år med reguleringsfiske i 2024. Dette var sak på møte med Statsforvalteren 30.04.2024 der NMBU ved Thrond Haugen, grunneier Knut-Halvor Aschjem, Knut og Anita deltok. Supplerende søknad ble sent til NMBU etter møtet. Professor og fugleforsker Svein Dale ved NMBU har uttalt seg om risiko for forstyrrelse av toppdykkerbestanden. Bestanden av toppdykkere i Østensjøvann er etter hans faglige ekspertise vurdert til å være stor og robust og nær metningspunktet for hva Østensjøvann kan huse av denne arten. Den vurderes derfor å tåle den totale belastningen av reguleringsfisketiltakene i 2021-2023-perioden og i 2024. Søknad godkjent av Statsforvalter, og et kortvarig fiske ble gjennomført i begynnelsen av mai. Hensikten var å få tatt ut noe ekstra brasme.</p> <p>I løpet av høsten vil Thrond Haugen ferdigstille en samlarapport med resultater fra fire års reguleringsfiske. Det tas sikte på et mini-seminar i BIT`s lokaler i Ås sentrum der resultatene presenteres.</p> <p>På møtet 30.04 ble også forslaget om helårs fiskeforbud diskutert. Siden det ikke er vernehensynet som utløser behovet er det vanskelig å finne løsninger innenfor vernebestemmelsen i naturmangfoldloven. Dette har med fiskesamfunnet å gjøre, og det mest riktige er derfor å koble på Fylkeskommunen som håndhever bestemmelser om dette. Møte med Fylkeskommunen avtalt 11.09.2024.</p> <p><i>Tas til orientering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Storgrava:</u> - rapport fra Norconsult er nylig ferdigstilt: "Tiltak i Storgrava". Denne viser forslag til tiltak, hvor tiltakene bør gjennomføres, prioriteringer og estimerte kostnader. Rapporten sendes prosjektgruppen. 	<p>AB KB</p> <p>AB OHU AIS</p>

		<p>- møte med grunneiere/brukere langs Storgrava 5. juni der Norconsult redegjorde for rapporten og vi fikk innspill</p> <p>- veien videre nå er å innhente</p> <p>~ midler til tiltaksgjennomføring</p> <p>~ de nødvendige tillatelser</p> <p>I tillegg vil det tas kontakt med Akershus fylkeskommune ifm. utfordringer med vei nær bekken og kulverter.</p> <p><i>Tas til orientering</i></p>	
10	Kommunikasjon/ seminarer/ workshops	<p>• <u>Rundtur i kommunestyre/utvalg i PURAs eierkommuner vår/forsommer 2024 - status, erfaringer og læringspunkter:</u></p> <p>Rundturen fullført med presentasjon i Nordre Follo kommunestyre 12.06.2024. Stort engasjement og mange spørsmål fra politikerne. De er opptatt av Oslofjorden, men også av lokale hendelser/utfordringer med forurensning og vannkvalitet i sin kommune.</p> <p><i>Tas til orientering</i></p> <p>• <u>Fjordredningskonferansen 2024:</u></p> <p>Håvard og Anita redegjorde for erfaringer. Godt arrangement. Konferansen ble på samlingen rådet til å kalle seg "Fjordrestaureringsseminar" i det videre.</p> <p><i>Tas til orientering</i></p>	<p>AB</p> <p>HH AB</p>
11	Runde rundt bordet – evaluering av møtet	<p>Effektivt, interessant, velstrukturert, engasjement med diskusjon i prosjektgruppen er nyttig. Ryddig, lett å følge med. Orienteringssaker fungerer når vi også kan drøfte sakene. Mye nyttig å ta med tilbake til kommunene.</p>	alle
12	Neste møte	<p>Torsdag 24.10.2024 kl. 09.00 – ca. 12.30 i møterom Store salong, Ås kulturhus.</p>	alle